U C H W A Ł A XIX/109/2016

Rady Gminy Chłopice

z dnia 8 lipca 2016 r.

w sprawie: **Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na terenie Gminy Chłopice w latach 2016-2021**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz.U. z 2016 r. poz. 446) oraz art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tekst jednolity Dz.U. z 2015 r. poz. 1390)

Rada Gminy Chłopice uchwala, co następuje:

§ 1

Uchwala się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na terenie Gminy Chłopice **na lata 2016-2021** w brzmieniu stanowiącym załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Chłopice.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY
RADY GMINY CHŁOPICE
Łucja Lichota

Załącznik Nr 1 do Uchwały
Nr XIX/109/2016
Rady Gminy w Chłopicach
z dnia 8 lipca 2016 r.

GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE

na terenie Gminy Chłopice

NA LATA 2016–2021

CHŁOPICE 2016

Spis treści

Podstawa prawna 2
Wprowadzenie 3
Definicja pojęcia przemoc w rodzinie 4
Formy przemocy w rodzinie 4
Rodzaje przemocy w rodzinie. 5
Fazy przemocy w rodzinie. 5
Skutki przemocy w rodzinie 6
Konsekwencje doświadczania przemocy przez dzieci 6
Konsekwencje doświadczania przemocy przez osoby dorosłe 8
Społeczne konsekwencje przemocy w rodzinie 9
Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy Chłopice 10
Zasoby Gminy Chłopice w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie 14
Zagrożenia w realizacji zadań 16
Adresaci programu 16
Cele i zadania programu 16
Zadania programu i czas ich realizacji. 17
Spodziewane efekty realizacji programu 21
Finansowanie programu 22
Monitorowanie programu 22
Uwagi końcowe 22

Podstawa prawna

- *Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie* (tj. Dz. U. z 2015 poz. 1390)
- *Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi* (Dz. U. z 2012 r. poz. 1356 z późn. zm.)
- *Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej* (Dz. U. z 2015 r. poz. 163 z późn. zm.)
- *Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy* (tj. Dz. U. z 2015 poz. 2082)
- *Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji* (tj. Dz. U. z 2015 r. poz. 355)
- *Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty* (Dz. U. z 2015 r. poz. 2156 z późn. zm.)
- *Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny* (Dz. U. z 1997 r. Nr 88, poz. 553 z późn. zm.)
- *Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego* (Dz. U. z 1997 Nr 89 poz. 555 z późn. zm.)
- *Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym* (Dz. U. z 2015 r. poz. 1515 z późn. zm.)
- *Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020* przyjęty Uchwałą Rady Ministrów Nr 76/2014 z dnia 29 kwietnia 2014 r.

Wprowadzenie

Rodzina jest najważniejszym środowiskiem w życiu człowieka, kształtującym osobowość, system wartości, poglądy i styl życia.

Ważną rolę w prawidłowo funkcjonującej rodzinie ogrywają wzajemne relacje pomiędzy rodzicami oparte na miłości i zrozumieniu. W przypadku dezorganizacji rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań, role wewnątrzrodzinne ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się coraz bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi. Przemoc domowa może być zarówno skutkiem jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie.

Głównym celem programu jest ograniczenie na terenie Gminy Chłopice rozmiaru i następstw zjawiska przemocy w rodzinie. Program wskazuje główne kierunki działania Gminy Chłopice w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

Definicja pojęcia przemoc w rodzinie.

Na potrzeby niniejszego opracowania, przyjmiemy definicję pojęcia przemocy w rodzinie obecną w krajowym prawodawstwie. I tak: zgodnie z art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180 poz. 1493 ze zm.) **przemoc w rodzinie** to jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób najbliższych (w rozumieniu art. 115 § 11 Kodeksu karnego), a także innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Osobą dotkniętą przemocą w rodzinie może być każdy!, a w szczególności:

- współmałżonkowie,
- partnerzy w związkach nieformalnych,
- dzieci,
- osoby starsze,
- osoby niepełnosprawne.

Formy przemocy w rodzinie.

Najczęstsze **formy przemocy w rodzinie** to:

- **Przemoc fizyczna**, np. bicie, popychanie, szarpanie, kopanie, duszenie, policzkowanie.
- **Przemoc psychiczna**, np. obrażanie, wyzywanie, wyśmiewanie, szydzenie, okazywanie braku szacunku, poniżanie w obecności innych osób, kontrolowanie i ograniczanie kontaktu z bliskimi, poddawanie stałej krytyce.
- **Przemoc seksualna**, np. wymuszanie pożycia seksualnego, wymuszanie nieakceptowanych zachowań seksualnych, wymuszanie seksu z osobami trzecimi.
- **Inny rodzaj zachowań**, np. zmuszanie do oddawania uzyskiwanych środków finansowych, uniemożliwienie podjęcia pracy, niezaspakajanie podstawowych potrzeb materialnych, niszczenie rzeczy osobistych, demolowanie mieszkania, wynoszenie

sprzętów domowych i ich sprzedawanie, pozostawianie bez opieki osoby, która z powodu choroby, niepełnosprawności bądź wieku nie może samodzielnie zaspokoić swoich potrzeb, zmuszanie do picia alkoholu, zmuszanie do zażywania środków odurzających, substancji psychotropowych lub leków.

Rodzaje przemocy w rodzinie.

Według specjalistów możemy wyróżnić dwa **rodzaje przemocy** są to:

- Przemoc gorąca – charakteryzuje się agresją słowną i fizyczną, związana jest z odreagowywaniem emocji na osobach najbliższych.
- Przemoc chłodna – jest pozbawiona gwałtownych wybuchów, emocji, przypomina raczej realizację z góry zaplanowanego scenariusza, często stosowana w imię fałszywie pojmowanych „wyższych celów" np. konsekwentnego wychowywania dziecka.

Fazy przemocy w rodzinie.

Wedlu Ewy Duchnowskiej zajmującej się psychoterapią można wyróżnić trzy następujące po sobie fazy przemocy w rodzinie:

I. Faza Narastającego Napięcia – „Cisza przed burzą"

W tej fazie narasta napięcie i agresywność sprawcy. Każdy drobiazg wywołuje jego irytację, wszczyna awantury z byle powodu, może więcej pić, prowokuje kłótnie i staje się coraz bardziej niebezpieczny. Ofiara stara się opanować sytuację – uspokaja partnera, spełnia wszelkie jego zachcianki. Często przeprasza „na wszelki wypadek". Zastanawia się na tym co może zrobić, aby poprawić mu humor. Często pojawiają się u ofiary różne dolegliwości fizyczne: bóle żołądka i głowy, bezsenność i utrata apetytu. Inne osoby wpadają w apatię, tracą energię do życia lub stają się niespokojne i pobudliwe nerwowo - jest to wynik narastającego napięcia. Często nie mogąc już tego wytrzymać, ofiary same wywołują awanturę, żeby już wreszcie „mieć to za sobą".

II. Faza Gwałtownej Przemocy

W fazie tej z mało istotnych powodów dochodzi do ataku agresji i rozładowania złości (np. powodem może być opóźnienie posiłku). Ofiara jest raniona psychicznie i fizycznie. Niezależnie od tego jak się stara – wściekłość sprawcy coraz bardziej narasta.mOfiara czuje się bezradna, bo nic nie pomaga (ani bycie miłą, ani unikanie, ani bierne poddawanie się mu).

Po ataku ofiara jest w szoku. Odczuwa wstyd i przerażenie, jest oszołomiona, odczuwa złość i bezradność. Najczęściej wtedy decyduje się wezwać policję

III. Faza Miodowego Miesiąca

W tej fazie wszystko się zmienia. Sprawca przeprasza za swoje zachowanie, obiecuje poprawę. Bywa czuły, troskliwy, zapewnia o miłości, usprawiedliwia swoje zachowanie – kupuje prezenty, kwiaty. Dużo uwagi poświęca także dzieciom.. Ofiara zaczyna wierzyć, że sprawca się zmienił, a przemoc była jedynie incydentem. Faza miodowego miesiąca zazwyczaj nie trwa długo, ale zatrzymuje ofiarę w cyklu przemocy, zapomina ona o pozostałych fazach.

Po jakimś czasie napięcie powraca i cały cykl przemocy się powtarza. Miodowa faza demobilizuje ofiarę, a u sprawcy utrwala poczucie bezkarności i nadzieję, że następnym razem jakoś sobie poradzi i uzyska przebaczenie. Prawdziwym zagrożeniem jakie niesie ta faza jest fakt, że przemoc w następnym cyklu bywa jeszcze gwałtowniejsza. Najbardziej ukrywane są fazy I i II, III natomiast jest eksponowana na zewnątrz - tak aby znajomi i rodzina widzieli jak „dobrze się dzieje w rodzinie. Cykle takie mogą trwać przez wiele lat. Zwykle fazy „miodowego miesiąca" się skracają, a fazy narastającego napięcia i gwałtownej przemocy wydłużają się i przebiegają bardziej dramatycznie. To, co kiedyś w fazie „miodowego miesiąca" było przyjemnością, przekształca się w unikanie przykrości, bólu i cierpienia. Po pewnym czasie faza „miodowego miesiąca" zanika całkowicie i pozostają tylko dwie fazy. Cykliczność przemocy sprawia, że ofiarom trudno jest podjąć działania mające na celu zatrzymanie przemocy.

Skutki przemocy w rodzinie

Konsekwencje doświadczania przemocy przez dzieci

Skutki przemocy w rodzinie, dla jej ofiary będącej dzieckiem mogą być bardzo różnorodne. W głównej mierze zależą one od rodzaju przemocy jakiej ofiarą padło dziecko. Według specjalistów dziecko będące ofiara przemocy przezywa przykre doświadczenia oraz czuje się bezradne i osamotnione.

Według K. Kmicik-Baran bezpośrednie konsekwencje przemocy fizycznej to: uszkodzenia skóry i obrażenia w rodzaju śladów uderzeń, oparzeń papierosem, szczypania, uderzeń sznurem, sprzączką od pasa, ugryzień przez człowieka, wiązania, śladów duszenia, siniaków. Dzieci doświadczające przemocy fizycznej mają często powybijane zęby, powyrywane włosy, krwawe wylewy, mnogie złamania i rany o różnym stopniu gojenia się. Często lekarze mogą

podczas badań dostrzec obrażenia narządów wewnętrznych. Konsekwencjami bezpośrednimi tego typu przemocy są jeszcze następujące dysfunkcje psychiczne i behawioralne jak: obniżona samoocena, brak poczucia własnej wartości, brak akceptacji własnej osoby, poczucie bezsensu, trudności w nawiązywaniu kontaktów z otoczeniem, poczucie krzywdy i winy, często wpadają w depresje, stają się egocentryczne, lękliwe, bierne i apatyczne. Nie mniej skutki przemocy fizycznej są widoczne także w ich przyszłym, dorosłym życiu. Do odległych konsekwencji somatycznych zalicza się trwałe kalectwo, stałe napięcie mięśni np. tiki, drżenie rak. Częściej niż dzieci, które nie były ofiarami tej formy przemocy zapadają na choroby somatyczne, uwarunkowane uszkodzeniem narządów wewnętrznych oraz organicznymi uszkodzeniami mózgu. Bardzo często popadają w różne nałogi. Są one nerwowe. Stosują przemoc w życiu dorosłym, biją własne dzieci i współmałżonka, naruszają prawo innych i nie czują żadnej skruchy z tego powodu.

O tym, że dziecko jest seksualnie wykorzystywane mogą świadczyć urazy fizyczne, ale jest to możliwe do zdiagnozowania jedynie przez służby medyczne. Niektóre ze skutków jak na przykład krwawienie, zabrudzona bielizna, bolesność w okolicach genitaliów, siniaki lub otarcia po wewnętrznej stronie ud czy wreszcie ciąża powinny być zauważone już przez drugiego rodzica lub opiekuna. W przypadku molestowania seksualnego badacze wskazują także na urazy somatyczne takie jak: urazy zewnętrznych narządów płciowych, urazy około odbytnicze, przerwania błony dziewiczej, infekcje dróg moczowo - płciowych, infekcje jamy ustnej, choroby przenoszone drogą płciową. Do bezpośrednich skutków emocjonalnych, poznawczych i behawioralnych zalicza się fobie, lęki, koszmary nocne, nerwice, depresje. Przez akty seksualne następuje zbytnia erotyzacja dziecka, poznaje ono zachowania seksualne charakterystyczne dla osób dorosłych. Badacze problemu wskazują także na prowokacyjne zachowania seksualne dziecka, zachowania masturbacyjne, zaburzenia snu, izolowanie się, zachowania agresywne, nadpobudliwość ruchową, poczucie winy i krzywdy. U dzieci wykorzystywanych do praktyk seksualnych można zauważyć zbytnią nerwowość, często bywają przygnębione, boją się rodzica danej płci. Dziecko takie ma skłonności do izolowania, może uciekać z domu, ze szkoły przed konfliktami czy problemami. Skutki wykorzystywania seksualnego nie ogranicza się jedynie do tych wyżej wymienionych, zwykle dzieci już przez całe życie żyją z piętnem i skutkami dziecka które było ofiarą przemocy seksualnej. Raporty z badań klinicznych wskazują, że seksualne wykorzystywanie w okresie dzieciństwa wiąże się w późniejszym okresie z rozwojem depresji, poczucia winy, niską samooceną, fobiami, koszmarami nocnymi,

wzrostem niepokoju, moczeniem nocnym, odrzuceniem szkoły, w okresie młodzieńczym-ciążą, próbami samobójczymi, zmiennością nastrojów, a także poważnymi dziecięcymi psychologicznymi trudnościami.

O ile diagnoza skutków przemocy nie jest rzeczą łatwą, o tyle trudność wzrasta daleko bardziej kiedy mamy do czynienia z objawami przemocy emocjonalnej. W wyniku stosowania przemocy psychicznej w stosunku do dzieci, dzieci te mogą wykazywać wiele zaburzeń rozwojowych. Do bezpośrednich, somatycznych następstw zalicza się: biegunki, uporczywe bóle i zawroty głowy, bóle żołądka i bóle mięśni, drżenie, nadmierną potliwość, nie trzymanie moczu i kału, wymioty oraz bóle w okolicy serca. Dzieci maltretowane psychicznie nie akceptują siebie i mają niską samoocenę. Mają problemy w szkole, źle układają się im kontakty z rówieśnikami. Konsekwencją doświadczania przemocy emocjonalnej są także następujące zaburzenia poznawcze, emocjonalne i behawioralne takie jak: trudności w kontrolowaniu emocji, zaburzenia koncentracji uwagi, nieufność, fobie, zaburzenia snu, ucieczki z domu, uzależnienie od alkoholu i narkotyków. Przemoc psychiczna ma swoje konsekwencje w życiu dorosłym jej ofiar. Cechą charakterystyczną dorosłych maltretowanych emocjonalnie w dzieciństwie są często negatywne oczekiwania w stosunku do innych ludzi oraz nieufność przeniesiona z doświadczeń wczesnodziecięcych, jak również ucieczka od „mrocznej przeszłości" w świat narkomani, alkoholizmu, a nawet przestępczości. Badacze do odległych konsekwencji somatycznych zaliczają: podwyższone ciśnienie krwi, arytmia serca, stałe napięcie mięśniowe, zaburzenia gastryczne oraz choroby psychosomatyczne. Do tych ostatnich należy zawał serca, choroby wieńcowe, wrzody żołądka, dwunastnicy, astma, a także niektóre zaburzenia dermakologiczne. własnej tożsamości, silną potrzebą kontrolowania innych, alienacją. Często popadają w depresje, są nerwowe, izolują się od otoczenia, są samotne.

Konsekwencje doświadczania przemocy przez osoby dorosłe

Należy zauważyć iż osoby dorosłe doświadczające przemocy w rodzinie ponoszą takie same konsekwencje jej zastosowania jak dzieci będące jej ofiarami. Oczywiście dorosłymi, ofiarami przemocy w rodzinie, są przede wszystkim kobiety.

Według S. Kluczyńskiej ofiary przemocy często uznawane są za pacjentki trudne. W postępowaniu terapeutycznym wymagają zarazem cierpliwości, zrozumienia, jak i stanowczości. Terapeuta umożliwia klientce powrót do traumatycznych wydarzeń i ich odreagowanie. Klientka może ujawniać uczucia wściekłości, nienawiści, gniewu, żalu, lęku, przerażenia. Terapeuta nie podważa przeżywanych uczuć, nie umniejsza leku, nie bagatelizuje

zagrożenia, ani nie nakłania do podejmowania działań przekraczających możliwości kobiety bądź sprzecznych z przyjmowanym przez nią systemem wartości. Terapia ofiar przemocy w rodzinie koncentruje sie na zasobach, które wspomagają proces radzenia sobie w trudnych sytuacjach. Do zasobów zalicza sie poczucie osobistej kontroli, poczucie własnej wartości i godności, poczucie humoru, umiejętność nadawania znaczenia traumatycznym przeżyciom.

Społeczne konsekwencje przemocy w rodzinie

Bez wątpienia zjawisko przemocy w rodzinie jest w naszym kraju zjawiskiem występującym dosyć często. Można powiedzieć, iż jest to zjawisko powszechnie występujące, bowiem może ono wystąpić zarówno w rodzinach dysfunkcyjnych, czy patologicznych, jak i w tak zwanych „dobrych domach". W tym sensie jego występowanie nie zależy od takich czynników jak: wiek, wykształcenie, miejsce zamieszkania, płeć, status społeczny i materialny sprawców i ofiar przemocy w rodzinie. Do społecznych konsekwencji przemocy w rodzinie możemy, miedzy innymi zaliczyć to, że zarówno ofiary tej przemocy, jak i jej sprawcy nie mogą prawidłowo funkcjonować w społeczeństwie. Dzieje się tak dlatego, że obie strony ponoszą określone konsekwencje zastosowania przemocy. Konsekwencje ponoszone przez ofiary tego zjawiska zostały opisane powyżej. Sprawcy przemocy w rodzinie, między innymi, tracą szacunek współobywateli, odczuwają zaburzenia psychiczne, zostają wykluczeni ze społeczności lokalnych, w których funkcjonowali. Im również trzeba stworzyć warunki do życia i terapii. Nie jest to łatwe zadanie, a jego realizacja wymaga koordynacji działań i współpracy wielu instytucji takich jak organy wymiaru sprawiedliwości, służby zdrowia i pomocy społecznej. Do społecznych konsekwencji występowania zjawiska przemocy w rodzinie zaliczyć należy także i to, że od ponad dziesięciu lat w naszym kraju funkcjonują programy mające na celu przeciwdziałanie temu zjawisku. Ponadto wiele instytucji i organów państwa oraz organizacji pozarządowych zajmuje się zwalczaniem skutków przemocy w rodzinie i profilaktyką w tym zakresie. Działania te są skoordynowane i ich efektem jest stale odnotowywany spadek liczby aktów przemocy w rodzinach w naszym kraju.

Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy Chłopice

W celu zdiagnozowania zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gminy należy przedstawić dane dotyczące działań podejmowanych wobec mieszkańców przez GOPS w ostatnich latach ze szczególnym uwzględnieniem osób i rodzin dotkniętych problemem przemocy.

W 2015 roku na terenie gminy Chłopice zamieszkiwało 5746 osób (stan na 31. XII.) W latach 2013–2015 nastąpił spadek liczby osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w Jarosławiu (2013 r. – 434 osoby; 2015r. – 344 osoby),

W latach 2013–2015 z pomocy GOPS korzystało około 270 osób rocznie, z tego długotrwale około 140 osób.

W okresie **od 1.01.2015 do 31.12.2015** r. z pomocy skorzystało 267 rodzin (746 osób w rodzinach), powodem przyznania pomocy dla tych rodzin była trudna sytuacja życiowa miedzy innymi:

ubóstwo	- 123
bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych	- 127
bezrobocie	- 92
wielodzietność	- 31
niepełnosprawność	- 50
długotrwała choroba	- 83
alkoholizm	- 15

Zdiagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie nie jest łatwe. Próbując ocenić jego skale należy wziąć pod uwagę szereg różnorodnych czynników. Ogólnopolskie statystyki mówią, że w Polsce z roku na rok wzrasta liczba osób dotkniętych przemocą domową, jednak w skali całego kraju natężenie przemocy jest większe niż lokalnie.

Rozmiary przemocy domowej odnotowane w oficjalnych statystykach różnią się jednak od faktycznego stanu. Trudno jest określić faktyczną liczbę zdarzeń przemocy w rodzinie z uwagi na nie ujawnienie ich z powodu tzw. wstydu, ukrywania problemu przez rodziny i osoby poszkodowane, niewiedzy na temat problemu i jego skutków, przyzwolenia społecznego na pewne negatywne zachowania związane z tzw. „nie wtrącaniem się" w wewnętrzne sprawy rodzin, niechęć poszkodowanych do zgłaszania zaistniałych zdarzeń.

Do przedstawienia skali tego problemu na terenie gminy Chłopice posłużą dane zawarte w sprawozdaniach rocznych przygotowywanych przez pracowników GOPS w Chłopicach.

Z danych zawartych w tych sprawozdaniach wynika, że w latach 2011-2015 ofiarami przemocy w rodzinie były głownie kobiety (w tym osoby starsze), a osoby dotknięte przemocą deklarowały, że sprawcy (głównie mężczyźni)stosowali wobec nich przemoc fizyczną lub psychiczną. Ponadto, większość wniosków o wszczęcie procedury Niebieskie Karty wpłynęło do OPS od przedstawicieli policji.

W okresie tym pracownicy OPS podejmowali działania wobec ofiar przemocy w rodzinie, jej sprawców i jej świadków. Wobec ofiar przemocy w rodzinie zastosowano następujące formy pomocy: – udzielenie informacji o możliwości udzielenia pomocy psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej oraz o instytucjach i podmiotach świadczących specjalistyczną pomoc na rzecz osób dotkniętych przemocą, praca socjalna, monitoring w miejscu zamieszkania. Wobec sprawców przemocy stosowano następujące działania – monitoring w miejscu zamieszkania, przeprowadzanie rozmów na temat konsekwencji stosowania przemocy w rodzinie oraz informowano o możliwościach podjęcia leczenia lub terapii. Wobec świadków przemocy domowej zastosowano formę pomocy w postaci rozmowy.

Ponadto mieszkańcy gminy mogą raz w tygodniu korzystać ze specjalistycznego poradnictwa w postaci pomocy prawnej. W latach 2011-2015 nie kierowano osób objętych opieką OPS, a uwikłanych w problem przemocy w rodzinie do specjalistycznych ośrodków wsparcia, ani do ośrodków interwencji kryzysowej.

Dane statystyczne obrazujące problem przemocy w rodzinie występujący na terenie gminy Chłopice zawarte są w tabeli numer 1.

Tabela 1

Dane statystyczne ukazujące problem przemocy w rodzinie na terenie gminy Chłopice w latach 2011-2015.

Lp.	Opis problemu	Lata				
		2011	2012	2013	2014	2015
1	**Liczba rodzin, w których występuje zjawisko przemocy w rodzinie**	1	23	13	7	3
2	Częstotliwość zdarzeń przemocowych w ww. rodzinach					
	1 raz w roku	1	17	12	7	1
	od 2 do 5 razy w roku		6	1		
	6 razy w roku i więcej					
3	**Ogółem osoby poszkodowane**	1	25	16	7	3
	kobiety	1	19	14	7	2
	mężczyźni		5	1		1
	dzieci		1	1		
4	**Liczba osób, co do których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie**	1	24	13	7	3
	Kobiety			1	1	
	Mężczyźni	1	24	12	6	3
	Osoby do 18 roku życia					
5	**Procedura „Niebieskiej Karty**					
	Liczba **ogółem** sporządzonych „Niebieskich Kart-A"	1	35	15	9	3
	Liczba prowadzonych przez grupy robocze spraw w ramach procedury „Niebieskie Karty:	1	30	29	16	10
	liczba utworzonych grup roboczych	1	0	14	7	3
	Liczba pracujących grup roboczych		30	29	16	10
	liczba osób poszkodowanych w wyniku przemocy w rodzinie, których ww. postępowanie dotyczyło	1	25	31	19	10
	liczba osób stosujących przemoc w rodzinie, których ww. postępowanie dotyczyło	1	24	29	16	10
	Liczba sporządzonych „Niebieskich Kart-C" przez Zespół Interdyscyplinarny / Grupę Roboczą	0	0	29	9	3
	Liczba sporządzonych „Niebieskich Kart-D" przez Zespół Interdyscyplinarny / Grupę Roboczą	0	0	28	9	3
	Liczba zakończonych w 2015 r. spraw w ramach procedury „Niebieskie Karty"	0	15	0	8	7
6	**Działania pomocowe prowadzone przez pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej**					
	Liczba osób doświadczających przemocy objętych pomocą ośrodka	1	25	31	19	10
	Liczba sprawców przemocy objętych działaniami ośrodka	1	24	27	16	10
	Liczba świadków przemocy objętych działaniami ośrodka	0	0	14	3	3

Źródło: Opracowanie własne.

Z danych zawartych w tabeli numer jeden wynika, że problem przemocy w rodzinie jest jednym z najpoważniejszych problemów społecznych gminy Chłopice. Jednakże w latach 2011-2015 odnotowano spadek przypadków przemocy w rodzinie. Spadła także liczba jej sprawców. Można więc przyjąć, że działania podejmowane i koordynowane przez różne podmioty działające na terenie gminy przyniosły spodziewane efekty.

Zasoby Gminy Chłopice w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Aby przeciwdziałać problemom społecznym występującym na terenie gminy Chłopice konieczne jest posiadania odpowiednich do tego zasobów. Do takich zasobów zaliczyć można zarówno infrastrukturę (budynki, sprzęt komputerowy, samochody itd.) jak i czynniki niematerialne, czyli instytucje i podmioty, które zaangażowane są w przeciwdziałania problemom społecznym występującym na terenie gminy.

Do głównych instytucji zaangażowanych w proces przeciwdziałania problemom społecznym występujących na terenie gminy należą:

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Chłopicach pełni role edukacyjną i profilaktyczną w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych realizuje ona określone ustawowo zadania gminy w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. w Razie potrzeby może podjąć czynności zmierzające do sądowego orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu, zobowiązania poddania się leczeniu odwykowemu inicjuje i monitoruje działania związane z edukacją i profilaktyką rozwiązywania problemów alkoholowych.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej wykonuje zadania gminy z zakresu pomocy społecznej i przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Bezpośrednią pomocą rodzinom i osobom potrzebującym zajmują się pracownicy socjalni. W przypadku gminy Chłopice kadrę GOPS tworzą osoby z kierunkowym wykształceniem wyższym, z odpowiednim doświadczeniem zawodowym. GOPS Udziela swoim podopiecznym różnorodnej w oparciu o informacje uzyskane w trakcie prowadzenia działań diagnostycznych (wywiad środowiskowy itd.) pomocy materialnej i niematerialnej prowadzeniu poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie; udzielaniu informacji o przysługujących świadczeniach i formach pomocy, o możliwościach uzyskania pomocy w środowisku lokalnym; wskazuje miejsca zajmujące się pomaganiem ofiarom przemocy domowej; w razie potrzeby zwraca się do policji o podjęcie działań prewencyjnych wobec sprawcy, zgodnie z kompetencjami policji; w przypadku stwierdzenia bądź podejrzenia popełnienia przestępstwa powiadamia organy ścigania; współpracuje z innymi instytucjami i organizacjami, a także uruchamia i realizuje procedurę „Niebieskie Karty". Ponadto zapewnia obsługę organizacyjno – techniczną zespołu interdyscyplinarnego.

Komenda Powiatowa Policji w Jarosławiu współpracuje z GOPS w zakresie przeciwdziałania problemowi przemocy w rodzinie. Funkcjonariusze interweniują w przypadku zaistnienia problemu przemocy w rodzinie. Ofiarom przemocy starają się zapewnić bezpieczeństwo, a wobec jej sprawców stosują środki przewidziane w ustawach. Ponadto angażują się w prowadzenie procedury niebieskiej karty i monitorują środowiska w których ma miejsce przemoc w rodzinie lub jest podejrzenie jej występowania.

Placówki oświatowe zlokalizowane na terenie gminy kształcą dzieci a także wspomagają rodziców wychowaniu ich dzieci. Ponadto ich przedstawiciele angażują się w działania na rzecz przeciwdziałania problemom społecznym występującym ma teranie gminy. Jeśli chodzi o przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności angażują się oni w działania zespołu interdyscyplinarnego powołanego do koordynacji działań zmierzających do diagnozy i eliminacje problemu przemocy w rodzinie. Bez ich fachowego zaangażowania zwłaszcza w zakresie monitorowania środowiska lokalnego (poprzez spotkania z uczniami ich rodzinami) niemożliwe byłoby prawidłowe diagnozowanie i przeciwdziałanie problemowi przemocy w rodzinie.

Stowarzyszenie Miłośników Chłopic jest organizacją pozarządową współpracującą z gminą Chłopice. Jego członkowie mogą przyczynić się do lepszego monitorowania sytuacji w środowisku lokalnym, a co za tym idzie wykrycia występowania problemu przemocy w rodzinie i jego eliminacji.

Placówki służby zdrowia udzielają pomocy medycznej, a także, w przypadku występowania u pacjenta sygnałów świadczących o występowaniu przemocy domowej, informują o możliwościach uzyskania pomocy, wystawiają na prośbę osoby pokrzywdzonej zaświadczenie lekarskie o stwierdzonych obrażeniach i podjętym leczeniu, informują ofiary o warunkach i miejscach wystawienia obdukcji.

Zagrożenia w realizacji zadań

- stereotypy panujące w środowisku na temat przemocy w rodzinie,
- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych,
- brak współpracy rodziny w zakresie przezwyciężania kryzysów,
- problem uzależnienia od alkoholu w rodzinach,
- ubóstwo,
- brak infrastruktury socjalnej w gminie,
- brak lub zbyt mała współpraca interdyscyplinarna,
- brak motywacji ekonomicznej dla członków zespołu interdyscyplinarnego.

Adresaci programu

- Rodziny i osoby dotknięte bezpośrednio zjawiskiem przemocy,
- Rodziny i osoby zagrożone zjawiskiem przemocy,
- Przedstawiciele instytucji i służb pracujących z osobami i rodzinami zagrożonymi bądź dotkniętymi przemocą.

Cele i zadania programu

Celem głównym programu jest zwiększenie skuteczności działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Cele szczegółowe programu są następujące:

1. Zmniejszanie negatywnych następstw dla ofiar przemocy.
2. Zapobieganie stosowaniu przemocy w rodzinie.
3. Koordynacja i poprawa skuteczności działań osób i służb zobowiązanych i uprawnionych do przeciwdziałania przemocy.
4. Podniesienie poziomu wiedzy różnych grup zawodowych stykających się z problemem przemocy w rodzinie.

Zadania programu i czas ich realizacji.

Zadanie 1

Świadczenie różnorodnych form pomocy dla ofiar przemocy w rodzinie.

Działania:

- Poradnictwo prawne i socjalne dla ofiar przemocy w rodzinie;
- Udzielanie przez GOPS pomocy finansowej i rzeczowej;
- Zintensyfikowanie pracy socjalnej z rodzinami, w których występuje przemoc;
- Realizacja procedury „Niebieskie Karty".;
- Izolowanie sprawców od ofiar przemocy;
- Zwiększenie dostępu do pomocy prawnej socjalnej;
- Udzielanie informacji dotyczącej bezpiecznego schronienia osobom dotkniętym przemocą w ośrodkach interwencji kryzysowej i w specjalistycznych ośrodkach wsparcia,
- Udzielanie informacji na temat pozyskania zaświadczenia lekarskiego,
- Udzielanie informacji na temat praw osób będących ofiarami przemocy

Wskaźniki realizacji zadania:

- Liczba i rodzaj pomocy udzielonej ofiarom przemocy w rodzinie;
- Liczba udzielonych informacji, porad, konsultacji,
- Liczba osób korzystających z pomocy GOPS.

Podmioty realizujące działanie:

- Gminny Zespół Interdyscyplinarny w Chłopicach
- Grupy robocze
- Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- GOPS Chłopice
- KPP Jarosław
- Placówki służby zdrowia
- Sąd, Prokuratura

Termin realizacji: 2016-2021.

Zadanie 2

Przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie.

Działania:

- Udzielanie sprawcom przemocy informacji na temat programów korekcyjno – edukacyjnych;
- Przeprowadzanie rozmów z osobami nadużywającymi alkoholu, stosującymi przemoc;
- Kierowanie do Sądu Rejonowego w Jarosławiu za pośrednictwem Gminnej Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Chłopicach wniosków o obowiązek podjęcia leczenia odwykowego w związku z nadużywaniem alkoholu;

Wskaźniki realizacji zadania:

- Liczba wszczętych procedur „Niebieska Karta";
- Liczba powołanych grup roboczych;
- Liczba sporządzonych formularzy Niebieska Karta – C;
- Liczba sporządzonych formularzy Niebieska Karta – D;
- Liczba i rodzaj pomocy udzielonej ofiarom przemocy;
- Liczba sprawców przemocy skierowanych do udziału w programie korekcyjno - edukacyjnym

- Liczba skierowanych wniosków na leczenie odwykowe do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- Liczba osób podejmujących leczenie;
- Ilość odbytych posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego

Podmioty realizujące działanie:

- GOPS Chłopice
- Gminny Zespół Interdyscyplinarny w Chłopicach
- Grupy robocze
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Chłopicach.

Termin realizacji: 2016-2021.

Zadanie 3

Intensyfikacja działań podejmowanych przez Gminny Zespół Interdyscyplinarny.

Działania:

- Podejmowanie działań środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie, mających na celu zapobieganie w/w zjawisku;
- Diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie;
- Inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie;
    - Opracowanie i realizacja indywidualnego planu pomocy;
    - Rozpowszechnianie informacji o instytucjach oraz możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym;
    - Inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie;
    - Monitorowanie sytuacji rodzin, w których istnieje zagrożenie wystąpienia przemocy oraz rodzin, w których dochodzi do przemocy;
    - Prowadzenie dokumentacji działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy;

Podmioty realizujące działanie:

- GOPS Chłopice;
- Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w rodzinie
- Grupy robocze
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Termin realizacji: 2016-2021.

Zadanie 4

Systematyczna edukacja przedstawicieli różnych grup zawodowych stykających się z problemem przemocy w rodzinie.

Działania:

- Gromadzenie informacji dotyczących potrzeb szkoleniowych w zakresie zjawiska przemocy domowej.
- Pozyskiwanie różnych ofert szkoleniowych z zakresu przeciwdziałania przemocy,
- Finansowanie udziału w szkoleniach i konferencjach organizowanych dla osób i grup zawodowych bezpośrednio związanych z problematyką przemocy domowej.
- Wskaźniki realizacji zadania:
- Ilość odbytych szkoleń, konsultacji, udziału w konferencjach tematycznych

Podmioty realizujące działanie:

- Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w rodzinie
- GOPS Chłopice
- KPP Jarosław
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- Placówki oświatowe
- Placówki służby zdrowia

Termin realizacji: 2016-2021.

Spodziewane efekty realizacji programu

Spodziewane efekty Programu to stworzenie kompleksowej pomocy dla osób dotkniętych przemocą, podniesienie jakości świadczonych usług oraz podkreślenie partnerskiej roli organizacji pozarządowych w prowadzeniu działań w zakresie rozwiązywania problemów przemocy w rodzinie.

W szczególności będą to:

- zmiana postaw społeczeństwa wobec przemocy w rodzinie,
- zwiększenie skuteczności i dostępności pomocy dla osób doświadczających przemocy w rodzinie,
- zwiększenie społecznej wrażliwości i zaangażowania w sprawy przeciwdziałania przemocy
  w rodzinie,
- zmniejszanie rozmiarów zjawiska przemocy w rodzinie,
- pogłębienie wiedzy społeczeństwa o zjawisku przemocy w rodzinie i sposobach radzenia sobie z tym problemem,
- wzrost liczby placówek udzielających pomocy w środowisku lokalnym,
- wzrost liczby osób profesjonalnie pomagającym ofiarom i sprawcom przemocy w rodzinie,
- spadek liczby rodzin, w których interwencje Policji i innych służb zajmujących się przemocą
  w rodzinie podejmowane są wielokrotnie,
- stworzenie standardów „najlepszych praktyk" we wsparciu rodzin, w których występuje przemoc.

Finansowanie programu

Źródłem finansowania Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Chłopice są:

1. Środki własne gminy:
a) będące w budżecie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Chłopicach na realizację zadań przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
b) pochodzące z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.

2. Dotacje celowe z Podkarpackiego Urzędu Wojewódzkiego na realizację zadań dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
3. Środki unijne na realizację.

Monitorowanie programu

Monitorowanie Programu odbywać się będzie na podstawie corocznej sprawozdawczości z wykonywania zadań oraz bieżącej analizy realizacji poszczególnych projektów, ze szczególnym uwzględnieniem osiąganych efektów.

Uwagi końcowe

Niniejszy Program jest programem ramowym wytyczającym kierunki działania i może podlegać uzupełnieniom i modyfikacjom wynikającym z bieżących doświadczeń jak i zmian organizacyjnych i prawnych.

PRZEWODNICZĄCY
RADY GMINY CHŁOPICE
Łucja Lichota